

ΓΙΑΤΙ 'ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΤΙΑ' Η 'ΠΑΡΑΤΥΠΟΣ';

ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

1975

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

"Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ζητά από τα όργανα του ΟΗΕ και τις ειδικευμένες υπηρεσίες να χρησιμοποιούν σε όλα τα επίσημα έγγραφα τον όρο «χωρίς χαρτιά» ή «παράτυποι εργάτες μετανάστες»".

- Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Μέτρα για να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των μεταναστών εργατών, 3449, 2433η Ολομέλεια, 9 Δεκεμβρίου 1975

1994

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΗΕ

Το πιο συνεκτικό κείμενο πάνω στη διεθνή μετανάστευση που υιοθετήθηκε από τη διεθνή κοινότητα εκκίνη την εποχή επιβεβαιώνει ότι: «οι μετανάστες «χωρίς χαρτιά» ή οι παράτυποι μετανάστες είναι άτομα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από την χώρα προορισμού σχετικά με την είσοδο, παραμονή ή άσκηση οικονομικής δραστηριότητας».

- Πρόγραμμα Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, Κάρο 1994

2004

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, 92Η ΣΥΝΟΔΟΣ

Το Ψήφισμα που αφορά μια δίκαιη συμφωνία για τους μετανάστες εργάτες σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, το οποίο υιοθετήθηκε από το ανώτερο διοικητικό όργανο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας το 2004, αναφέρεται σε «παράτυπο καθεστώς» και «εργάτες σε παράτυπη κατάσταση».

2006

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

"Η Συνέλευση προτιμά να χρησιμοποιεί τον όρο «παράτυπος μετανάστης» σε σχέση με άλλους όρους όπως «παράνομος μετανάστης» ή «μετανάστης χωρίς χαρτιά». Αυτός ο όρος είναι πιο ουδέτερος και δεν φέρει, για παράδειγμα, το στιγματισμό του όρου «παράνομος»".

- Συμβούλιο της Ευρώπης, Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Ψήφισμα 1509, «Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παράτυπους Μετανάστες»

2009

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

"Συστάσεις στους οργανισμούς της ΕΕ και στα κράτη-μέλη να σταματήσουν τη χρήση του όρου «παράνομοι μετανάστες», που έχει πολύ αρνητική χροιά και αντίθετα να αναφέρονται σε «παράτυπους/χωρίς χαρτιά εργάτες/μετανάστες»".

- Παράγραφος 159, Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2004-2008, 14 Ιανουαρίου 2009

2009

ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

«...ο όρος 'παράνομοι μετανάστες' πρέπει να αποφεύγεται και να αντικατασταθεί από τους διεθνώς αποδεκτούς ορισμούς 'παράτυποι μετανάστες' ή 'μετανάστες χωρίς χαρτιά', που περιγράφουν ακριβέστερα την κατάσταση...»

- Υπάτος Αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Navi Pillay, 12η Συνεδρία του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 22 Σεπτεμβρίου 2009

2010

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

«Και επιτρέψτε μου να είμαι ξεκάθαρη και σχετικά με το λεξιλόγιό μου: παράνομοι μετανάστες δεν υπάρχουν. Μπορεί να έρχονται άνθρωποι στην ΕΕ και μπορεί να χρειάζεται να χρησιμοποιούν παράνομους τρόπους... αλλά κανένας άνθρωπος δεν είναι παράνομος»

- Cecilia Malmström, Ευρωπαϊκή Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων, 29 Νοεμβρίου 2010

2013

ASSOCIATED PRESS ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ

Πολυάριθμα διεθνή μέσα ενημέρωσης έχουν αλλάξει την ορολογία τους και έχουν εγκαταλείψει τον όρο «παράνομος μετανάστης», συμπεριλαμβανομένου και του κορυφαίου πρακτορείου ειδήσεων Associated Press: "Το Stylebook δεν εγκρίνει πλέον τον όρο 'παράνομος μετανάστης' ή τη χρήση του όρου 'παράνομος' για να περιγράψει έναν άνθρωπο"

- Associated Press, 2 Απριλίου 2013

ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΟ

Αγγλικά
(English)

Undocumented migrant
Irregular migrant

Βουλγάρικα
(български език)

нередовен мигрант
мигрант без документи

Γαλλικά
(français)

Sans-papiers
Migrants irréguliers

Γερμανικά
(Deutsch)

Migranten ohne (gesicherten)
Aufenthaltsstatus
Irreguläre Migranten
Undokumentierte Migranten

Δανέζικα (dansk)

Udokumenterede migranter

Ελληνικά

Μετανάστες χωρίς χαρτιά
Παράτυποι μετανάστες

Εσθονικά
(eesti keel)

Elamisloata immigrant
Ebakorrapärane sisserändaja

Ιρλανδικά
(Gaeilge)

Imirceach gan doiciméid
Stádas cónaithe neamhrialta

Ισπανικά
(español)

Migrantes irregulares
Migrantes en situación
(administrativa) irregular
Sin papeles

Ιταλικά (italiano)

Migranti irregolari

Κροατικά
(hrvatski)

Neregularni migrant
Nedokumentirani migranti

Λετονικά
(latviesu valoda)

Nelikumīgie imigranti
Nedokumentētais migrants
Neregulārais migrants

Λιθουανικά
(lietuvių kalba)

Migrantai be dokumentų
Nereguliarūs migrantai

Μαλτέζικα (Malti)

Immigrant irregolari

Ολλανδικά
(Nederlands)

Mensen zonder papieren
Mensen zonder wettig verblijf
Ongedocumenteerd
Irregulier

Ουγγρικά (magyar)

Rendezetlen jogállású bevándorló

Πολωνικά (polski)

Nieudokumentowani migranci
Migrant o niuregulowanym
statusie

Πορτογαλικά
(português)

Imigrantes não-documentados
Migrantes irregulares

Ρουμάνικα
(romana)

Imigrant cu ședere
nereglementată
Subiecții migrației neregulate

Σλοβάκικα
(slovensky jazyk)

Nezdokumentovaní prisťahovalci

Σλοβένικα
(slovenski jezik)

Nedokumentirani priseljenci

Σουηδικά (svenska)

Papperslösa

Τσέχικα
(cestina)

Přistěhovanci bez dokladů
Neregistrovaný
Neregulární

Φινλανδικά (suomi)

Paperiton siirtolainen

ΓΙΑΤΙ ΟΧΙ 'ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ';

ΑΝΑΚΡΙΒΕΣ

ΕΙΝΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΕΣΦΑΛΜΕΝΟ

Το να μην έχει κάποιος χαρτιά δεν συνιστά έγκλημα στις περισσότερες χώρες. Καθώς δεν συνιστά αδίκημα εις βάρος προσώπων, της ιδιοκτησίας ή της εθνικής ασφάλειας, ανήκει στη σφαίρα του διοικητικού δικαίου. Παρ' όλα αυτά ακόμα και σε χώρες που οι παραβάσεις του δικαίου μετανάστευσης συνιστούν ποινικά αδικήματα, η διάπραξη ενός ποινικού αδικήματος δεν καθιστά το δράστη «παράνομο» άτομο.

ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΠΛΑΗΤΙΚΟ

Η πλειονότητα των μεταναστών «χωρίς χαρτιά» στην Ευρώπη έχουν εκπέσει του καθεστώτος νομιμότητας, ως αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, παραπληροφόρησης ή γραφειοκρατικών καθυστερήσεων και όχι επειδή διέπραξαν κάποια παράβαση. Τα παιδιά επίσης εσφαλμένα καταγράφονται «παράνομα» απλώς και μόνο επειδή γεννήθηκαν ή περιήλθαν σε μια παράτυπη κατάσταση μαζί με τους γονείς τους.

ΑΓΝΟΕΙ ΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Τα κράτη έχουν διεθνώς αναγνωρισμένες υποχρεώσεις απέναντι σε όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία τους και τα οποία έχουν δικαιώματα ανεξάρτητα από το καθεστώς νομιμότητάς τους. Ως απάντηση στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις βιαιότητες και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, αυτά τα πρότυπα σχεδιάστηκαν ακριβώς για να αποτρέψουν τα κράτη από το να ορίσουν οποιονδήποτε άνθρωπο ως κάτι λιγότερο από ένα νόμιμο άτομο.

ΠΑΡΑΒΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ο ορισμός και η αντιμετώπιση μιας ομάδας ανθρώπων ως «παράνομους» παραβιάζει το δικαίωμα τους στην αναγνώριση τους ως άτομα-κατόχους δικαιωμάτων απέναντι στο νόμο. Η τήρηση της νόμιμης διαδικασίας αποτελεί θεμελιώδη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρ' όλα αυτά οι μετανάστες συνεχώς στερούνται τα νομικά δικαιώματά τους στις διαδικασίες μετανάστευσης. Ενώ οι ποινικές κυρώσεις, όπως η κράτηση, χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για να καταστείλουν παραβάσεις του νόμου περί μετανάστευσης, οι διοικητικές διαδικασίες στερούνται τις απαραίτητες διαδικαστικές εγγυήσεις.

ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΚΡΙΒΗΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, καθένας έχει δικαίωμα να φύγει από μία χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του. Όλοι αυτοί που φτάνουν στα σύνορα έχουν εγγενή ανθρώπινα δικαιώματα και συγκεκριμένες ανάγκες για την προστασία τους. Ο προσδιορισμός όλων των μεταναστών που προσπαθούν να φτάσουν στην Ευρώπη μέσω ανεπίσημων διαύλων ως «παράνομους» είναι ανακριβής και αυξάνει την έκθεσή τους σε επιβλαβή μεταχείριση.

ΒΛΑΒΕΡΟ

ΑΦΑΙΡΕΙ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ

Ο χαρακτηρισμός των μεταναστών ως «παράνομους» τους στερεί την έμφυτη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Ο χαρακτηρισμός της ίδιας τους της ύπαρξης ως «παράνομης» αγνοεί τις εμπειρίες τους ως εργάτες, γυναίκες, άνδρες, παιδιά, οικογένειες και ηλικιωμένους. Όταν απάνθρωποι όροι γίνονται αποδεκτοί ως νόρμες, οι άνθρωποι μετατρέπονται σε αποδέκτες περιφρόνησης και μπορεί να απειληθεί ακόμη και το δικαίωμά τους στη ζωή.

ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΕΙ

Η λέξη «παράνομος» παρουσιάζει τους μετανάστες ως ανέντιμους, ανάξιους και εγκληματίες που αποτελούν απειλή στο δημόσιο συμφέρον. Αυτό καθιστά φυσιολογικά τα κατασταλτικά μέτρα, την επιβολή του νόμου και τις διαδικασίες για την τιμωρία και την κράτηση των μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα. Προωθεί την αστυνόμευση των μεταναστών, τη συστηματική χρήση της κράτησης και την αποδοχή της χρήσης χειροπεδών και άλλων κατασταλτικών μέσων κατά τη μεταναστευτική διαδικασία.

ΑΠΟΤΡΕΠΕΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

Η ποινικοποίηση των παράτυπων μεταναστών αντί της αμφισβήτησης των νόμων και των πολιτικών που δημιουργούν παρατυπίες, αποτρέπει έναν ειλικρινή, ενημερωμένο και με σεβασμό διάλογο πάνω στο ζήτημα της μετανάστευσης.

ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΚΟΣΤΙΖΕΙ ΖΩΕΣ

Χαρακτηρίζοντας την είσοδο και την παραμονή των μεταναστών ως «παράνομη» συχνά οδηγεί στην αυτόματη ποινικοποίηση οποιουδήποτε τους παρέχει βοήθεια: ακόμη και η θαλάσσια διάσωση μεταναστών ή η παροχή σε αυτούς ρούχων και στέγης μπορεί να οδηγήσει σε δίωξη. Η απαγόρευση της αλληλεγγύης απέναντι σε μετανάστες «χωρίς χαρτιά» φέρει τον κίνδυνο να αυξηθούν τα δεινά των ανθρώπων και οι απώλειες ανθρωπίνων ζωών.

ΥΠΟΝΟΜΕΥΕΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Η χρήση του όρου «παράνομος» ενθαρρύνει την υποψία και την δυσπιστία απέναντι σε αυτούς που απλώς δείχνουν «ξένοι» ή διαφορετικοί, συχνά εξαιτίας της φυλής, εθνοτικής καταγωγής ή θρησκείας τους. Αυξάνει τους κοινωνικούς διαχωρισμούς και έχει ως συνέπεια τη δημιουργία προφίλ με βάση φυλετικά χαρακτηριστικά, την ξενοφοβία και τα εγκλήματα μίσους.

ΠΑΡΑΒΙΑΖΕΙ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ο όρος 'παράνομος' είναι ένας αρνητικός όρος. Δεν χρησιμοποιείται για πολίτες. Καθώς χρησιμοποιείται μόνο εναντίον των μεταναστών, είναι μεροληπτικός και προσβλητικός.

ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΙΚΟ

Ο όρος 'παράνομος' χρησιμοποιήθηκε για να προσδιορίσει μειονεκτούντες ανθρώπους σε διάφορες περιόδους της ιστορίας. Οι Κουακέροι και οι Ινσουίτες μετανάστες στη Νέα Αγγλία το 17ο αιώνα, οι Εβραίοι μετανάστες που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από το Ολοκαύτωμα. Άνθρωποι και πράξεις που παραβίασαν τους νόμους του Απαρτχάιντ στη Νότιο Αφρική (1948-1994) και τις Ηνωμένες Πολιτείες (1876-1965) - όλοι θεωρήθηκαν «παράνομοι». Ο όρος σπάνια χρησιμοποιείται για να περιγράψει καθιερωμένες και προνομιούχες ομάδες.

ΕΙΝΑΙ ΞΕΠΕΡΑΣΜΕΝΟ

Η λέξη 'παράνομος' δεν είναι πλέον ένας αποδεκτός όρος για να περιγράψει αυτούς που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων και δεν είναι σύμφωνος με τις σημερινές ευρωπαϊκές αξίες. Κάποτε, όροι με προκατάληψη για γυναίκες, μαύρους, ΆμεΑ και ΛΟΑΤΚ αποτελούσαν κομμάτι του καθημερινού λόγου, αλλά αμφισβητήθηκε το νόημά τους, μέχρι που δίκαιοι και ουδέτεροι όροι έγιναν ο κανόνας. Η γλώσσα συνεχώς εξελίσσεται. Η μάχη για την ορολογία είναι μια μάχη για αξιοπρέπεια, ανθρωπισμό και σεβασμό.